Teisipäev, 14. jaanuar 2014

P7_TA(2014)0011

Toidukriis, toiduahelas esinev pettus ja selle kontrollimine

Euroopa Parlamendi 14. jaanuari 2014. aasta resolutsioon toidukriisi, toiduahelas esineva pettuse ja selle kontrollimise kohta (2013/2091(INI))

(2016/C 482/04)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse viieastmelist tegevuskava ([1]), mille komisjon esitas 2013. aasta märtsis pärast seda, kui avastati ulatuslik pettusevõrgustik, milles müüdi hobuseliha veiseliha nime all,

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrust (EÜ) nr 882/2004 ametlike kontrollide kohta, mida tehakse sööda- ja toidualaste õigusnormide ning loomatervishoidu ja loomade heaolu käsitlevate eeskirjade täitmise kontrollimise tagamiseks,

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2002. aasta määrust (EÜ) nr 178/2002, millega sätestatakse toidualaste õigusnormide üldised põhimõtted ja nõuded, asutatakse Euroopa Toiduohutusamet ja kehtestatakse toidu ohutusega seotud menetlused,

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määrust (EL) nr 1169/2011, milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 1924/2006 ja (EÜ) nr 1925/2006 ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni direktiiv 87/250/EMÜ, nõukogu direktiiv 90/496/EMÜ, komisjoni direktiiv 1999/10/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/13/EÜ, komisjoni direktiivid 2002/67/EÜ ja 2008/5/EÜ ning komisjoni määrus (EÜ) nr 608/2004,

— võttes arvesse ettepanekut võtta vastu määrus, mis käsitleb ametlikku kontrolli ja muid ametlikke toiminguid, mida tehakse eesmärgiga tagada toidu- ja söödaalaste õigusnormide ning loomatervise ja loomade heaolu, taimetervise, taimse paljundusmaterjali ja taimekaitsevahendite eeskirjade kohaldamine (COM(2013)0265),

— võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 11. oktoobri 2012. aasta aruannet huvide konfliktide ärahoidmise ja haldamise kohta neljas Euroopa Liidu ametis,

— võttes arvesse kodukorra artiklit 48,

— võttes arvesse keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjoni raportit ja siseturu- ja tarbijakaitsekomisjoni ning põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni arvamusi (A7-0434/2013),

A. arvestades, et määruse (EÜ) nr 178/2002 alusel keelavad ELi toidualaste õigusaktide üldpõhimõtted ohtliku toidu turuletoomise, pettuse, toiduainete võltsimise ja muud tarbijat eksitada võivad tegevused;

B. arvestades, et määruses (EÜ) nr 1924/2006 toitumis- ja tervisealaste väidete kohta ning määruses (EL) nr 1169/2011 (milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele) on sätestatud üksikasjalikud eeskirjad eksitava reklaami ja märgistuse keelu kohta;

C. arvestades, et toiduohutust ja toiduahelat käsitlev ELi õigusraamistik on siiani taganud ELi kodanikele kõrgel tasemel toiduohutuse; arvestades, et praegune õigusloome on ikkagi ebakindel ega ole alati usaldusväärne ning et seepärast on vaja põhjalikke parandusi;

([1]) http://ec.europa.eu/food/food/horsemeat/plan_en.htm.

D. arvestades, et samal ajal on hiljutised toiduga seotud pettusejuhtumid vähendanud tarbija usaldust toiduahela suhtes, mõjutades ebasoodsalt põllumajandus- ja toiduainetesektorit, kuna need skandaalid kahjustavad selle ELi üliolulise majandussektori mainet tervikuna; arvestades, et peamine on taastada tarbijate usaldus Euroopa põlumajanduslike toiduainete vastu ELis ja väljaspool selle piire; arvestades, et siiski tuleb toonitada, et valdav enamik Euroopa põllumajanduslikest toiduainetest on väga hea kvaliteediga ja väärivad seetõttu rahvusvahelist tunnustust;

E. arvestades, et läbipaistvus on komisjoni ja liikmesriikide poolt heakskiidetud toiduohutuse kontrollide kontseptsiooni üks peamisi osi;

F. arvestades, et põllumajandus- ja toiduainetesektor on ELi üks suuremaid majandussektoreid, mis annab tööd 48 miljonile inimesele ja toob igal aastal sisse 715 miljardit eurot;

G. arvestades, et üksikud toidupettuse juhtumid kahjustavad kogu põllumajandus- ja toiduainetesektori mainet;

H. arvestades, et ELi toidualased õigusaktid käsitlevad toiduohutust väga üksikasjalikult ja hõlmavad toidu ja sööda kontrollimist ja katseid jääkproduktide ja muude saasteainete väljaselgitamiseks, kuid arvestades, et ei ole konkreetset toidupettust käsitlevat õigusraamistikku peale üldsõnalise kokkuleppe, et tarbijat ei tohi eksitada;

I. arvestades, et probleeme esineb ka kehtivate õigusaktide rakendamisel ning et loomset päritolu toitu on vaja kõikides toiduahela osades tõhusamalt ametlikult kontrollida;

J. arvestades, et ELis esinenud toidupettuse juhtumite kohta ei ole statistilisi andmeid ning arvestades, et komisjon määratles alles hiljuti toidupettuse kui uue valdkonna, mille suhtes meetmeid rakendada;

K. arvestades, et hiljutiste pettusejuhtumite hulka kuuluvad juhtumid, kus hobuseliha turustati veiselihana, fenüülbutasooniga ravitud hobuste liha söögikõlbliku hobuselihana, tavalist jahu mahejahuna, puuris peetavate kanade mune mahemunadena ja maanteesoola toidusoolana ning kasutati piiritusjookides metanooli sisaldavat alkoholi ja loomasööda tootmisel dioksiini sisaldavaid rasvu, samuti märgistati valesti kalaliike ja mereande;

L. arvestades, et tavaliselt esineb toidupettus olukorras, kus selle toimepanemise võimalus ja ahvatlus on suur ning pettuse avastamise ja karistada saamise oht väike;

M. arvestades, et toiduainete tarneahel on tihti pikk ja kompleksne, hõlmates mitut toidukäitlejat ja teisi osalisi; arvestades, et tarbijad on üha vähem teadlikud sellest, kuidas nende toitu toodetakse, ning konkreetsetel toidukäitlejatel ei ole alati ülevaadet kogu tootmisahelast ja neilt ei nõutagi seda;

N. arvestades, et kogu Euroopat hõlmav ulatuslik pettus seoses hobuseliha sisaldava toiduga annab märku kontrollimatult üleilmastunud tarnesüsteemist, võimalikult odavast põllumajanduslike toiduainete tootmisest ja puudulikust märgistussüsteemist;

O. arvestades, et toidutarneahelas tegutsevad ettevõtjad ja vahendajad ei ole alati toidukäitlejatena registreeritud ega sertifitseeritud; arvestades, et komisjonil ja liikmesriikidel ei ole sageli täpseid andmeid selle kohta, kui palju tegutseb registreerimata ettevõtjaid;

P. arvestades, et pärast tõsiseid toidupettuse juhtumeid lõpetavad riikide pädevad asutused mõnikord pettuses süüdi mõistetud toidukäitlejate tegevuse; arvestades, et peagi registreerivad need ettevõtjad end mujal uuesti ja jätkavad sama äritegevust; arvestades, et liikmesriikidevaheline teabevahetus pettuses süüdi mõistetud ettevõtjate kohta aitaks neid ettevõtjaid paremini jälgida, et takistada neid uusi pettusi toime panemast;

Teisipäev, 14. jaanuar 2014

Q. arvestades, et ELi toidualaseid õigusnorme peavad rakendama ja jõustama liikmesriigid ja arvestades, et jõustamine ja kontroll toimub seega vaid riikide tasandil, mille tulemusena puudub kogu ELi hõlmav piiriülene ülevaade;

R. arvestades, et riiklikud asutused kipuvad oma kontrollides keskenduma toiduohutusele, jättes toidupettuse tihti suutlikkuse ja vahendite puuduse tõttu kõrvaliseks;

S. arvestades, et mõne liikmesriigi pädeval asutusel on toidupettusega võitlemiseks spetsiaalsed politseiüksused; paneb tähele, et mõnes liikmesriigis on kontrolli teostamine osaliselt delegeeritud eraõiguslikele kontrollorganitele; arvestades, et teistes liikmesriikides teostavad kontrolli täies ulatuses pädevad asutused;

T. arvestades, et toidu- ja söödaalane kiirhoiatussüsteem on kasulik vahend kiireks teabevahetuseks liikmesriikide ja komisjoni vahel, selle näiteks võib tuua hiljutise hobuselihaga seotud pettusejuhtumi;

U. arvestades, et komisjoni Toidu- ja Veterinaarameti (FVO) ülesanne on kontrollida vastavust ELi toiduohutus- ja kvaliteedinõuetele ning arvestades, et auditi toimumisaeg on tavaliselt ette teada ja valmistatakse ette koostöös pädevate asutustega; arvestades, et Toidu- ja Veterinaarameti piiratud suutlikkus kahandab aastas teostatavate auditite arvu; arvestades, et Toidu- ja Veterinaaramet on märkinud, et tal ei ole toidupettusega tegelemiseks vajalikku varustust ega väljaõpet;

V. arvestades, et pädevad asutused, eelkõige Toidu- ja Veterinaaramet, on täielikult eiranud hoiatusi tapetud hobuste arvu suurenemise kohta mõnedes Euroopa Liidu liikmesriikides;

W. arvestades, et Europoli andmetel on üha rohkem toidupettuse juhtumeid ja arvatakse, et see suundumus püsib, samuti suureneb kuritegelike organisatsioonide osalus toidupettuses;

X. arvestades, et liikmesriigid saavad Europoli infosüsteemi kasutada piiriüleste uurimiste puhul teabe vahetamiseks; arvestades, et Europol saab oma oskusteabe, analüüsivahendite ja andmekogudega liikmesriike abistada vaid siis, kui liikmesriigid sellist abi taotlevad; arvestades, et hobuseliha pettuse juhtumi puhul ei soovinud liikmesriigid algul Europoliga koostööd teha;

Y. arvestades, et 2011. aastast on Europol edukalt läbi viinud mitmeid nn OPSONi operatsioone võltsitud ja ebastandardsete toidukaupade tuvastamiseks; arvestades, et Europol teeb neis operatsioonides koostööd Interpoli, liikmesriikide asutuste, ELi mittekuuluvate riikide ja erasektori partneritega;

Z. arvestades, et liha ja lihatoodete märgistusel päritoluriigi või -koha andmete esitamine ei takista iseenesest pettust; arvestades, et toidukauba päritolu määrab mõningatel juhtudel osaliselt toidukauba hinna;

AA. arvestades, et Euroopa Liidu kavandatud vabakaubanduslepingute sõlmimine võib soodustada toidukontrollialase Euroopa õiguse nõrgenemist;

AB. arvestades, et pettusejuhtumeid tuleb vaadelda seoses majanduse olukorraga, kus praegu on tunnuslikuks üleilmne finantskriis, aga ka sotsiaalne dumping nii Euroopa Liidu sees kui ka väljaspool seda;

AC. arvestades, et kauplemistavad on põhjus, miks kvaliteedi, ohutuse ja läbipaistvuse vallas pakutakse üha madalamaid hindu, ning see mõjutab kogu kõnealuse sektori kasumimarginaale;

AD. arvestades, et turustus- ja turustusvahendustavad tekitavad tootjate kasumi vähendamise kaudu tootmisturgude ebastabiilsust;

Toidupettuse ulatus ja kindlaksmääramine

1. avaldab kahetsust, et toidupettusega võitlemise teema on Euroopa päevakorras üsna uus ja pole kunagi varem olnud ELi ega liikmesriikide tasandil õigusaktide koostamisel ja jõustamisel esmatähtis küsimus;

2. peab murettekitavaks toidupettuse võimalikke mõjusid tarbijausaldusele, toiduohutusele, toidutarneahela toimimisele ja põllumajandushindade stabiilsusele ning rõhutab, et Euroopa tarbija usaldus tuleb kiiresti taastada;

3. kutsub komisjoni seetõttu üles pöörama toidupettuse probleemile kogu tähelepanu, mida see nõuab, ning astuma kõiki vajalikke samme, et muuta toidupettuse takistamine ja selle vastu võitlemine ELi poliitika koostisosaks;

4. rõhutab, et on vaja täpsemat ülevaadet toidupettuse juhtumite ulatuse, sageduse ja üksikasjade kohta ELis; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles koguma pettusjuhtumite kohta süsteemselt andmeid ning vahetama parimaid tavasid, et toidupettust tuvastada ja vastu võidelda;

5. märgib, et ELi õiguses ei ole toidupettuse mõistet praegu määratletud ja et liikmesriigid kasutavad toidupettuse määratlemiseks üksteisest erinevat metoodikat; on seisukohal, et ühine määratlus on väga oluline selleks, et välja arendada Euroopa ühine toidupettusega võitlemise meetod; rõhutab vajadust võtta ELi tasandil kiiresti vastu ühtlustatud, liikmesriikide, asjaomaste sidusrühmade ja asjatundjatega läbiarutatud määratlus, mis hõlmaks selliseid elemente nagu mittevastavus toidualastele õigusnormidele ja/või tarbija eksitamine (kaasa arvatud tootele teabe märkimata jätmine), tahtlikkus ning võimalik rahaline kasu ja/või konkurentsieelis;

6. rõhutab, et arvestades ELi ühtse turu loomust, ületab toiduga seotud pettus paljudel juhtudel liikmesriikide piire ja muutub ohuks kõigi Euroopa kodanike tervisele;

7. märgib, et viimase aja toidupettuse juhtumite puhul on ilmnenud erinevaid pettuse liike, näiteks peamiste koostisosade asendamine teiste ja odavamatega, ebaõige loomaliigi märkimine liha- või mereandide toodete märgistuses, ebaõige kaal märgistuses, tavatoodete müümine mahepõllumajanduslike toodetena, päritolu või loomade heaolu tähistavate kvaliteedilogode ebaaus kasutamine, vesiviljeluskala esitlemine looduslikuna, madalama sordi kala turustamine kõrgemat sorti või hinnalisemat liiki kalana ning toiduainete võltsimine ja müümine pärast aegumistähtaega;

8. juhib tähelepanu sellele, et petturlik tegevus seostub sageli selliste toiduainetega nagu oliiviõli, kala, mahepõllumajanduslikud tooted, teraviljatooted, mesi, kohv, tee, maitseained, vein, teatavad puuviljamahlad, piim ja liha;

9. peab murettekitavaks märke, mis osutavad järjest sagedamatele pettusejuhtumitele ja sellele, et toidupettus on laienev nähtus, mis peegeldab struktuurseid puudusi toidutarneahelas;

Soodustavad tegurid

10. märgib, et tavaliselt esineb toidupettus olukorras, kus võimalik rahaline kasu on suur ja pettuse avastamise oht väike; peab vastuvõetamatuks olukorda, kus toidupettus on ELis tulutoov ja pettuse avastamise tõenäosus suhteliselt väike;

11. juhib tähelepanu sellele, et toidutarneahel on kompleksne ja piiriülene ning et sellega seotud kontrollimine, karistamine ja täideviimine toimub peamiselt riiklikul tasandil, mis arvatavasti suurendab toidupettuse ohtu; usub, et koostisosade ja toodete parem jälgitavus kogu toidutarneahela piires aitaks pettusega võidelda;

12. rõhutab vajadust pöörata suurt tähelepanu kolmandatest riikidest imporditud kaupade kontrollimisele ning nende kaupade vastavusele ELi toidu- ja söödaalastele standarditele;

13. juhib tähelepanu ka teistele teguritele, mis tõenäoliselt toidupettust soodustavad, näiteks praegune majanduskriis, kontrollasutusi mõjutavad kokkuhoiumeetmed ja jaemüügisektori ja muude osaliste surve, et toitu toodetaks veelgi odavamalt;

Järeldused ja soovitused

Institutsiooniline raamistik

14. tunnustab komisjoni otsust luua toidupettust uuriv töörühm ja tunnistab pingutusi, mida Europol on teinud toidupettuse vastu võideldes; soovitab komisjonil kaaluda ELi toidu autentsuse referentlabori loomist;

15. kiidab heaks komisjoni kavatsuse korraldada 2014. aastal toidupettust käsitlev konverents, et suurendada asjaomaste toimijate teadlikkust;

16. on veendunud, et etteteatamata sõltumatud kontrollid on olulised selleks, et tagada toiduohutust ja märgistust käsitlevate standardite tulemuslik rakendamine; on sellega seoses kindlalt arvamusel, et etteteatamata kontrollid peaksid olema norm;

17. kutsub komisjoni üles võtma Toidu- ja Veterinaaramet auditite eesmärkide hulka ka toidupettuse tuvastamise; arvab, et Toidu- ja Veterinaaramet ning liikmesriigid peaksid tahtlike rikkumiste kindlakstegemiseks kasutama korrapäraseid, sõltumatuid ja kohustuslikke etteteatamata kontrolle, et tagada toiduohutuse kõrgeimate standardite tulemuslik järgimine; on kindlalt seisukohal, et tarbijate usalduse tagasivõitmiseks ja säilitamiseks on tähtis läbipaistev käitumine ametlike kontrollide ja inspekteerimisi teostamisel ning toidukäitlejate kontrollide ja inspektsioonide aruannete ja tulemuste avalikustamine;

18. peab kahetsusväärseks, et komisjon ja liikmesriigid on teinud Toidu- ja Veterinaarameti aruanded ja auditid vaid piiratult nähtavaks ning on neid kasutanud piiratud ulatuses; palub komisjonil järjekindlamalt järgida Toidu- ja Veterinaarameti aruandeid ja soovitusi;

19. kutsub eelarvepädevaid institutsioone üles suurendama Toidu- ja Veterinaarameti ning komisjoni toidupettust uuriva töörühma suutlikkust ja vahendeid;

20. tunneb muret selle pärast, et ELis on vähendatud rahalisi vahendeid asutustele, kes neid väga olulisi kontrolliülesandeid teostavad;

21. palub liikmesriikidel ja Euroopa piirkondadel anda kontrolliasutuste käsutusse piisavalt töötajaid ning finants- ja tehnilisi ressursse;

22. rõhutab, et tõhus kontrollimine ja inspekteerimine tuleks korraldada nii, et see ei tekitaks VKEdele asjatut halduskoormust;

23. teeb ettepaneku korraldada igal aastal Toidu- ja Veterinaarameti kuulamine parlamendi keskkonna-, rahvatervise ning toiduohutuse komisjonis, et arutada lõpetatud ja tulevasi auditeid, enne kui Toidu- ja Veterinaaramet võtab vastu järgmise aasta tegevuskava;

24. palub liikmesriikidel tagada, et Toidu- ja Veterinaarameti tõstatatud probleemidele reageeritaks asjakohaselt ja et nendega tegeldakse;

25. märgib, et Toidu- ja Veterinaarameti töökava läbivaatamise ja prioriteetide kindlaksmääramise protsessi muutmine ei tohiks muuta Toidu- ja Veterinaarameti töökavade vastuvõtmise õiguskorda;

26. nõuab komisjonilt ja liikmesriikidelt konkreetsemalt reageerimist Toidu- ja Veterinaarameti auditite tulemustele seoses ELi eksportimiseks mõeldud tapaloomade kohta esitatud võltsitud ravimisandmetega, ning kolmandatest riikidest pärit sellise liha ja muude loomsete toodete ELi turule laskmise välistamist, mille puhul ei saa tagada, et need vastavad ELi toiduohutuse nõuetele;

27. märgib, et liikmesriikidel on jurisdiktsiooni küsimuste tõttu tihti raske jälgida pettusega tegelevat toidukäitlejat, kelle tegevus on piiriülene; peab kahetsusväärseks, et liikmesriigid ei tee toidupettuse piiriüleste juhtumite puhul süsteemset koostööd Europoliga, vaid tegutsevad kahepoolselt;

28. tunnistab, et väga on vaja rikkumistest teatajaid, kes annaksid teavet veel avastamata pettuste kohta toiduainesektoris; kutsub liikmesriike üles looma sobivaid tingimusi, et võimaldada rikkumistest teatajatel paljastada petturluse juhtumeid turvaliselt ja anonüümselt;

29. usub, et riikide pädevad asutused peaksid teavitama üldsust võimalikult ulatuslikult ja asjakohasel viisil toodete tagasivõtmisest ja muudest meetmetest, mida pädevad asutused on rakendanud toidupettuse juhtumite puhul;

Õigusraamistik

30. on arvamusel, et ametlik kontroll peaks keskenduma peale toiduohutuse tagamise ka pettuse ärahoidmisele ja tarbijate eksitamise ohu tõrjumisele; peab õigeks, et komisjoni ettepanek vaadata uuesti läbi ametliku kontrolli süsteem hõlmab ka toidupettuse lisakontrolli, juhul kui pädevatel asutustel on alust kahtlustada, et käitaja tegeleb pettusega;

31. märgib, et mõni liikmesriik delegeerib kontrolli teostamise osaliselt eraõiguslikele kontrollorganitele; rõhutab, et liikmesriikide pädevad asutused peavad alati kontrollisüsteemide üle järelevalvet teostama ning kõiki eraõiguslikke kontrollisüsteeme kontrollima, sertifitseerima ja jälgima, tagamaks, et need järgivad enda tuvastatud andmete avaliku sektori asutustele kättesaadavaks tegemisel riiklikke ja rahvusvahelisi norme;

32. ei poolda kavasid, mille kohaselt tuleks kontrollimisülesanded riigiasutustelt ettevõtjatele delegeerida,

33. on seisukohal, et tuleks täpsustada kauplejate rolli ja ettevõtjatevahelisele müügitegevusele kohaldatavat õigusraamistikku;

34. on seisukohal, et kõik ettevõtjad, sealhulgas külmhooneid kasutavad kauplejad ja külmhoonete omanikud, kes inimese toiduahela tooraineid, toidu koostisosi või toiduaineid töötlevad, nendega kauplevad või neid säilitavad, peaksid olema registreeritud toidukäitlejatena ja nende üle tuleks teostada kontrolli;

35. on seisukohal, et toidukäitlejad peaksid suutma avaldada, kust nende kasutatavad toiduained või koostisained pärinevad, ehk teisisõnu: igal tootmisahelas osaleval toidukäitlejal on oma osa vastutuses lõpptoote eest;

36. tunnistab selge ja arusaadava ettevõtjatevahelise ning ettevõtjalt tarbijale suunatud märgistamise tähtsust ja kutsub komisjoni üles vaatama uuesti läbi ELi toidualaseid õigusnorme, et vähendada toidupettuse ohtu;

37. nõuab külmutatud toidukaupade ettevõtjatevahelise ja ettevõtjalt tarbijale suunatud märgistuse laiemat tutvustamist ning selle märgistuse tõhusamat jälgimist; palub komisjonil esitada ettepaneku liha ja kala kohustusliku märgistuse kohta, millel oleks osutatud, kas, mitu korda ja kui kaua liha- ja kalatooteid on külmutatud;

38. on seisukohal, et kuigi päritoluriigi näitamine märgistusel ei ole iseenesest toidupettuse vastu võitlemise vahend, võib see aidata tagada paremat jälgitavust kogu toidutarneahela piires, stabiilsemaid suhteid lihatarnijate ja -töötlejate vahel, ettevõtjate suuremat hoolikust tarnijate ja toodete valikul ning usaldusväärsema teabe andmist tarbijale, aidates sellega tarbija usaldust taastada;

39. tuletab meelde, et määruses (EL) nr 1169/2011 on sätestatud, et komisjon võtab pärast mõju hindamist 2013. aasta detsembriks vastu rakendusaktid päritoluriigi kohustusliku märgistuse kohta sea-, lamba-, kitse- ja linnuliha puhul, samuti vabatahtliku märgistuse kohta;

Teisipäev, 14. jaanuar 2014

40. palub komisjonil kiiresti esitada rakendusaktid värke sea-, lamba-, kitse- ja linnuliha märgistamise kohta, toetudes eeskirjadele, mis juba kehtivad töötlemata veise- ja vasikaliha kohta, ning tagada sellega, et tarbijale tehakse teatavaks loomade sünni-, kasvatus- ja tapakoht, võttes samal ajal arvesse olemasolevaid riiklikke ja piirkondlikke liha päritolu tähistamise süsteeme;

41. tuletab lisaks meelde, et Euroopa Parlament on varem nõudnud töödeldud toiduainetes sisalduva liha päritolumärgistust ning et komisjon koostab aruannet toidu koostisosana kasutatava liha päritolu kohustusliku märgistamise kohta; nõuab, et komisjon esitaks kiiresti oma aruande ja seejärel seadusandlikud ettepanekud, et muuta töödeldud toidus kasutatava liha päritolu märkimise kohustuslikuks, ning et komisjon võtaks sealjuures arvesse oma mõjuhinnanguid ja väldiks ülemääraste kulude ja halduskoormuse tekitamist;

42. kutsub üles parandama märgistust töödeldud toidu koostises kasutatava kala kohta, nimelt kala päritolu ja kasutatud püügitehnika osas;

43. kutsub komisjoni üles koos sidusrühmade ja liikmesriikidega suurendama jõupingutusi, et teha kindlaks, kas ja millises ulatuses võiks toidutarneahelas kasutusele võtta elektroonilised sertifitseerimissüsteemid, millega võiks vähendada pabersertifikaatidest tuleneva pettuse tõenäosust;

44. palub komisjonil luua hobusepasside Euroopa keskregistri, et vältida topeltpasside väljaandmise pettust;

45. tunneb muret kloonitud loomade liha käsitleva Euroopa õigusraamistiku puudumise pärast;

46. kutsub komisjoni üles arendama välja kloonitud loomadest toodetud liha jälgitavuse ja tuvastamise meetodi, näiteks kloonitud loomade kohta rahvusvahelise geeniandmebaasi loomise kaudu;

Ettevõtja sotsiaalne vastutus

47. peab tähtsaks, et lisaks toiduainesektori ametliku kontrollimise süsteemile ja seda süsteemi asendamata, töötataks selles sektoris endas ennetavalt välja ja rakendataks pettusevastaseid algatusi, näiteks toodete terviklikkuse kontrollimine, enesekontroll, analüüs, toote jälgimise kavad, auditid ja sertifitseerimine, ning hindab positiivselt praegusi algatusi, nagu üleilmne toiduohutuse algatus ja toidupettust käsitlev Michigani riikliku ülikooli algatus;

48. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kaaluma toidukäitlejatele seadusliku kohustuse kehtestamist, et nad teavitaksid pädevaid asutusi toidupettuse juhtumitest;

49. on seisukohal, et jaemüügisektoril on eriline kohustus tagada toidukaupade terviklikkus ja nõuda oma tarnijatelt ohutut ja kindlat tarneahelat; on seisukohal, et jaemüüjate kohustus on kontrollida vähemalt toodete formaalset vastavust märgistuseeskirjadele; mõistab hukka jaemüügiettevõtjate ja teiste toidukäitlejate surve esmatootjatele, et viimased toodaksid veelgi odavamalt, seda sageli toiduainete või nende koostisainete kvaliteedi arvelt;

50. märgib, et toidukäitlejad ei tea praegu alati, kust nende kasutatavad koostisained pärinevad; märgib sellega seoses, et lühikesed (kohalikud ja piirkondlikud) tarneahelad võimaldavad tagada suurema läbipaistvuse ning asendada pikki ja keerulisi tarneahelaid, millel on toidupettuse kriisi puhul oluline osa;

51. kutsub komisjoni üles esitama vastavalt määrusele (EL) nr 1151/2012 (põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavade kohta) seadusandlikud ettepanekud kohaliku turustamise ja otsemüügi märgiste kohta, et aidata kaasa asjaomaste turgude edendamisele ja aidata talunikel oma toodangule lisaväärtust anda;

Jõustamine ja kontroll

52. palub komisjonil vastavalt määruse (EL) nr 1169/2011 (milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele) artiklitele 7 ja 17 jälitada ja takistada selliste toodete turustamist, mida müüakse endiselt turul tahtlikult vale või eksitava nime all, kuna seda tuleb samuti pidada üheks toidupettuse vormiks;

53. on veendunud, et pädevatel asutustel on vaja muuta oma suhtumisviisi, minnes haldus- ja veterinaariapõhiselt käsitluselt üle korravalvamisel põhinevale käsitlusviisile, võttes eeskujuks Taani toiduameti nn lendsalga ning Itaalia sandarmiüksuse Arma dei Carabinieri ja finantsjärelevalveasutuse Guarda di Finanza; rõhutab, et sellise lähenemisviisi eelduseks on asjaomastes kohtutes selliste kohtunike ametisse nimetamine, kes on toidualase õiguse asjatundjad;

54. rõhutab, et kontrollide tegemine peab olema riskipõhine ning hõlmama iga tarneahela ja toidukauba puhul riskiprofiili arengut ja vastuvõtlikkuse hindamist, mis põhineks jooksvatel teadusuuringutel, milles oleksid ühendatud toidu autentsuse ja kriminoloogiaalased teadmised; näiteks võib tuua Amsterdami Vaba Ülikooli ja Wageningeni Ülikooli teadusuuringud;

55. palub komisjonil ja liikmesriikidel jätkata Euroopa ja riiklike teadus- ja arenguprogrammide toetamist, et töötada välja ja rakendada toidupettuse avastamise tehnoloogiaid ja meetodeid, näiteks andurtehnoloogia, andmete analüüs ja toodetel sõrmejälgede määramine, ning aidata kaasa sellele, et need testid muutuksid lühikese ajaga kaubanduslikult kättesaadavaks; tunnustab toidu terviklikkust ja autentsust käsitlevaid praegusi Euroopa teadusprojekte, nagu TRACE ja AuthenticFood;

56. soovitab Toidu- ja Veterinaarametil ja riikide asutustel lisada oma audititesse sisend-, väljund- ja jäätmevoogude nn massibilansi kontroll;

57. nõuab, et parandataks koordineerimist ja teabevahetust toidupettuse uurimisega tegelevate liikmesriikide asutuste vahel, et aidata liikmesriikidel tõhustada jõupingutusi toidupettuse vastu võitlemisel; kutsub komisjoni seetõttu üles kiiresti rakendama elektroonilist süsteemi, mis põhineks olemasoleval toidu- ja söödaalasel kiirhoiatussüsteemil, nagu komisjon ise on soovitanud, et võimaldada kiiret toidupettuse juhtumitega seotud teabe vahetust liikmesriikide ja komisjoni vahel; nõuab iga-aastaste aruannete avaldamist, milles toodaks sarnaselt toidu- ja söödaalase kiirhoiatussüsteemi aruannetele välja avalikustamata pettusejuhtumid;

58. nõuab toidupettuse vastase võrgustiku loomist, mis aitaks parandada koordineerimist Euroopa eri asutuste vahel (Europol, Eurojust, Toidu- ja Veterinaaramet), et toidupettusi paremini ära hoida ja avastada;

59. soovitab eeskätt liha- ja kalatoodetega seoses võtta pistelistel kontrollidel liikide kindlaksmääramise standardmenetlusena kasutusele DNA-analüüs ning luua selle põhjal DNA keskandmebaas;

60. palub komisjonil kõrvaldada praegustes toiduohutuse ja toidukaupade jälgitavuse eeskirjades esinevad lüngad seoses toidu importimisega kolmandatelt isikutelt, mille puhul valitseb suurem toidupettuse oht;

61. nõuab, et ELi poolt läbirääkitavate vabakaubanduslepingute tõttu ei muudetaks Euroopa toiduohutusalaseid õigusakte ega vähendataks pingutusi nende õigusaktide rakendamiseks;

62. on seisukohal, et kontrollide tulemused tuleks avalikustada nii, et need oleksid tarbijatele kergesti kättesaadavad ja arusaadavad, nt hindamissüsteemi vormis; on veendunud, et see aitaks tarbijaid otsuste tegemisel ning annaks ühtlasi toidukäitlejatele stiimuli saavutada häid tulemusi;

Teisipäev, 14. jaanuar 2014

Karistused

63. tunnustab komisjoni ettepanekut karmistada karistusi, et vähemalt seada vastukaal arvatavale majanduslikule kasule, mida rikkumiste abil püütakse saada, kuid arvab, et see ei ole piisavalt hoiatav; on seisukohal, et liikmesriigid peaksid kehtestama toidupettuse eest trahvid, mis oleksid vähemalt poole suuremad kui eeldatav pettuse teel saadav majanduslik kasu; peab vajalikuks, et liikmesriigid kehtestaksid täiendava hoiatusena veelgi suuremad trahvid ja eelkõige kriminaalkaristused selliste toidupettuste korral, mis seavad tahtlikult ohtu inimeste tervise või on seotud vähekaitstud tarbijatele suunatud toodetega; teeb ettepaneku, et korduvalt rikkumiselt tabatud toidukäitleja tuleks registrist kustutada;

64. peab kahetsusväärseks, et komisjonil puudub ülevaade liikmesriikide karistamissüsteemidest, mida kasutatakse toidupettusega seotud rikkumiste puhul, ning nende süsteemide toimimisest ELi õigusaktide alusel; palub komisjonil võimalikult kiiresti endale selline ülevaade luua;

65. nõuab, et rohkem võetaks arvesse loomade heaolu ja langetataks karmimaid karistusi vastavate eeskirjade rikkumise eest;

66. kutsub komisjoni üles koguma liikmesriikidelt andmeid ning andma aru eri liikmesriikides kehtivates karistussüsteemides toidupettuste puhul kasutatavate karistuste laadi ja määra ning nende karistussüsteemide toimimise kohta;

67. palub komisjonil ja liikmesriikidel kaaluda ka muid meetodeid, mille eesmärk on toidupettuse ärahoidmine ja selle eest hoiatamine, näiteks rikkujate nimede häbistav avaldamine pettuses süüdimõistetud toidukäitlejate Euroopa registris;

68. nõuab praeguste jälgitavussüsteemide laiendamist ning algmääruses (EÜ) nr 178/2002 ette nähtud astmeteta jälgitavuse (hõlmab toitu ja sööta, toiduloomi ja kõiki muid aineid, kes või mis on mõeldud kasutamiseks toidu või söödana või keda või mida võidakse kasutada toidu või sööda tootmisel) järjekindlat rakendamist; nõuab, et kogu toidutarneahel Euroopas oleks tootmise, töötlemise, müügi ja turustamise kõikidel etappidel läbipaistev ja täiesti avatud inspektorite kontrollile, et pettusega seotud toiduained oleks võimalik kiiresti kindlaks teha;

69. soovitab kohustada kõiki uurimislaboreid ja nende töötajaid teavitama pädevaid järelevalveasutusi kõikidest toidu- ja söödaanalüüside tulemustest, mis viitavad võimalikele toidupettuse juhtumitele või on olulised toidupettuse vastu võitlemisel;

o

o o

70. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.